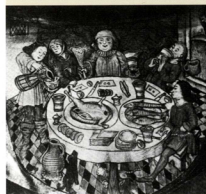

Uit de collectie van archeologie

Lezersvraag: Welke vissoort werd hiermee gevangen?

Beginletter in handschrift van Joh. van Dreemter, 1512.
Klooster der Kruisheren St. Agatha, Cayk, Ms. I fol. 153r

In de zomer van 2006 is een onverwachte vondst gedaan op het terrein waar momenteel het sportpark en het gezondheidspark worden gerealiseerd: een veenterp met de resten van een (klokken)toren, graven, boomstamduikers, keramiek, dierlijk bot, waterloper, vlechtwerk en een fuik. Alle vondsten lijken te dateren rond 1421 of eerder. Mogelijk is het verdwenen dorp Wolbrandskerke ontdekt, behorende bij het ambacht Nesse.¹ Er werd een fuik gevonden, maar welke vis hiermee werd gevangen is nog niet achterhaald.

Fuik

Das Konzil zu Konstanz, 1414-1418; verkoop van gepelde en verse vis, kikkers en slakken. Ulrich Richental, Ratzenmusem, Konstanz

Archeologische vondsten kunnen niet altijd even gemakkelijk uit de grond worden opgepakt. Ook zijn ze niet altijd even eenvoudig te determineren. Dit gold ondermeer voor de fuik. Een dergelijk kwetsbaar voorwerp van organisch materiaal gewoon oprapen, leidt tot een zakje vol versnipperde takjes... Daarom is het voorwerp in z'n geheel gelicht met behulp van een dikke plaat, waarna het is gevriesdood. Maar verschillende vragen bleven over: van welk materiaal is de fuik gemaakt? En welke vissoorten konden ermee worden gevangen? De vraag over het gebruikte materiaal is inmiddels beantwoord door onderzoeksbureau BIAx in Zaandam, waar de fuik momenteel verblijft. De fuik blijkt te zijn gemaakt van eenjarige wilgentwijgen, die in de winter zijn gesneden.

Dat de fuik te midden van (soms ook door mensenhanden gegraven) waterroepjes is gevonden is niet zo vreemd, omdat het riviertje de Dubbel vlakbij meanderde en vele vertakkingen had. Dat de fuik ook nabij vlechtwerk schermen is gevonden, werpt de vraag op of de archeologen mogelijk een gedeelte van een zogeheten 'zalmsteek' hebben opgegraven. In het laatmiddeleeuwse Dordrecht en het gebied daarbuiten werd namelijk veel gevisd op trekvisseren als steur en zalm. Al in de eerste helft van de 15e eeuw plaatsten de zalmvisseren zogenaamde zalmsteken. Deze steken bestonden uit gevlochten schermen van wilgenhout.

Tussen deze schuttingen werden de fuiken geplaatst. Bij het optrekken naar de rivier werden zalmen en andere vissen via de schermen naar de fuiken geleid, waar ze konden worden gevangen.² De tijdens de opgraving gevonden vlechtwerk schermen stonden echter niet haaks in de stroom, maar dichtbij en parallel aan de oever. Het lijkt dus eerder om beschoeiing te gaan.

Blijft de vraag dus over of aan de fuik zelf (die niet helemaal compleet is, de zogeheten 'keel' in de punt ontbreekt waarschijnlijk), nog te zien is welke vissoorten hiermee werden gevangen. Weet u het? Reacties graag naar: monarch@dordrecht.nl

Meer lezen:

1. R. Haan en D.B.S. Paalman, 'Wat de bodem nu nog prijsgeeft: verdronken dorpen in de Grootte Waard.' In: *Oud Dordrecht*, 24e jaargang, nummer 3, 2006.
2. R. Haan, 'Eendekooien op het eiland van Dordrecht.' In: *Oud Dordrecht*, 24e jaargang, nummer 2, 2006.

